

Debatēs izmantojamie termini

Debates tēma jeb **rezolūcija** – temats, par kuru debatē. To parasti nosauc apgalvojuma formā, piemēram, «Latvijā *ir/ nav* labvēlīga vide korupcijai». Tas jāsaprot, ka skolēni debatēs un aizstāvēs divus viedokļus, vieni, ka *ir* labvēlīga vide, otri, ka *nav*. Debates tēmu turnīriem organizatori parasti paziņo vismaz mēnesi pirms turnīra. Turnīra laikā komanda aizstāv gan apstiprinošo, gan noliedzošo viedokli par doto tēmu!

Kritērijs – komandas apgalvojuma pamatvērtība. Kritēriju formulē kā saukli, ideju, un tas ietver argumentos izklāstītās pamatvērtības. ***Kritērija esamība nav obligāta!***

Argumenti – apgalvojums, kas ir jāpierāda. Ir pieņemti nosacījumi, cik vienā debašu lietā vēlams sagatavot un iztirzāt argumentu **A** komandai (***ne vairāk par 3***), cik **N** komandai (***ne vairāk par 2***). Ja to pieļauj rezolūcija, argumentos ietver trīs tēmas aspektus – ekonomiskais, sociālais un politiskais.

Pierādījumi/ liecības – fakti, raksti presē, TV, internetā, grāmatās, kas pastiprina un pierāda komandas izvirzītos argumentus. Parasti nozares speciālistu, sabiedrībā plaši pazīstamu cilvēku viedokļi vai objektīvi skaitļi: pētījumi, aptaujas, dažādi rādītāji, piemēram, inflācijas vai bezdarba līmenis. Visām debatēs minētajām liecībām nosauc arī avotu.

Avoti – obligāti jānorāda, no kurienes ir ņemts citāts, konkrētie dati, pieminot arī datumu, kad dati skatīti/ publicēti. Atsaucēm uz avotu jābūt pietiekoši precīzām (piem., meklēšanas vietne www.google.lv ***nav*** uzskatāms par liecības avotu), taču nav nepieciešams, piem., citējot kādu grāmatu, nosaukt konkrēto lapaspusi, vai interneta adresēm nosaukt pilno adresi, iekļaujot pastarpinātos adreses datus (piem., ...//php?idx=0.18&y_index=15&page=1). Avotiem jābūt patiesiem, ticamiem, nesagrozītiem un neatrautiem no kopējā konteksta, jo to nosaka viens no debašu principiem – ievērot godīgumu!

Debašu lieta – viss materiālu kopums, kas sagatavots un ko debašu komanda izmanto debašu spēļu laikā.

Izjautāšana – viena no debašu spēles sastāvdaļām, kad vienas komandas dalībnieks iztaujā otras komandas dalībnieku. Jautājumus šajā daļā uzdot tikai tas, kurš jautā (izņemot jautājumus, lai precizētu vai paskaidrotu uzdoto jautājumu). ***Jautātājs šajā daļā savus komentārus par atbildēm neizsaka un diskusiju neveido! Iztaujāšanas laikā abi debatētāji skatās uz tiesnešiem!***

Atspēkojums – faktu un liecību kopums, kā arī skaidrojums, kas pamato oponentu teiktā nepilnības vai noliedz oponentu teikto.

Debašu formāts – laika sadalījums vienas debates laikā, arī runātāju secība un pienākumi.

Oponenti – nelietojam jēdzienu *pretinieki* par pretējās komandas runātājiem, bet sakām oponenti! Tātad viņi oponē mūsu viedoklim, ne mums kā cilvēkiem.

Debašu tiesnesis –debašu pedagogs jeb treneris, arī bijušie debatētāji – tiesneši, kas turnīra laikā vērtē debatētāju sniegumu atbilstoši debašu nolikumam.

Laika tiesnesis – viens no tiesnešiem, kas seko līdzī laika debatē un informē par to debatētājus (ja debati tiesā tikai viens tiesnesis, tad viņš vienlaicīgi ir arī laika tiesnesis).

Tiesneša rezultātu lapa – oficiāls tiesnešu darba protokols.